

ENERJİ VERİMLİLİĞİ KANUNU UYGULAMALAR ve SONUÇLAR

Talat Canpolat
EMO İzmir Şubesi Enerji ve Enerji Verimliliği Komisyonu Raportörü

Resmi Gazete’de 2 Mayıs 2007 tarihinde yayımlanarak, yürürlüğe giren Enerji Verimliliği Kanunu’nun üzerinden 5 yıl geçti. Enerjinin verimli ve etkin kullanılmasına yönelik olarak ülkemizde enerji üretimi ve tüketiminde hangi aşamaya geldiği, enerji yoğunluğuna ilişkin ne kadar mesafe kat edildiği, bu sürecin nasıl kurgulandığı, nasıl işletildiği ve amaca yönelik neler yapıldığı sorularının yanıtlanması somut çıktılarının değerlendirilebilmesi adına önem kazanmaktadır.

Türkiye’de enerji verimliliği kavramı ve bu çerçevede mevzuatın oluşturulması çalışmaları 1990’lı yılların ikinci yarısında başlamış, kanunun yayımlanması 2007 yılında gerçekleşmiştir. Fakat bu çalışmalar o kadar el yordamıyla, bilimsellikten uzak ve en önemlisi konu içselleştirilmeden, gereken önem yansıtılmadan yapılmıştır ki, uygulama aşamasında onlarca yeni yönetmelik, tebliğ, yönetmelik ve tebliğ iptali yapılmaya gereği hissedilmiştir. Üstelik bu gereksinin devam etmektedir; gün olmuyor ki bu alanda yeni bir yönetmelik, yeni bir tebliğ yayımlanmıyor olsun... Bu durum konunun nasıl bir ciddiyetle ele alındığını ve uygulandığının somut göstergesidir.

Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİEİ), büyük bir hata olarak değerlendirdiğimiz bir şekilde kapatılarak, yerine yapı enerji verimliliği konularının yürütücüsü olarak Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü web sitesi incelendiğinde bu konuda çıkarılmış kanun, yönetmelik, tebliğ vs. mevzuatı görmek ve şaşırılmamak elde değildir. Yüzlerce tebliğ, yönetmelik konuyu izleniyor olmaktan çıkarmakta, süreci doğru takip edebilmeyi engellemekte, dolayısı ile uygulanmasını zora sokmaktadır.

Resmi Gazete’de 25 Şubat 2012 tarihinde yayımlanan “Enerji Verimliliği Strateji Belgesi 2012-2023” incelendiğinde 7 ana başlık ve birçok alt başlık altında bir takım planlar, uygulamalar, hedefler sıralanmış; bu konuda yapılacaklar ve ulaşılmak istenilen 2023 sonuçları anlatılmıştır. Ama belgenin daha en başında yapılan tespit çok çarpıcıdır:

“Bir birim Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) yaratabilmek için tüketilen enerji miktarını ifade eden Türkiye’nin birincil enerji yoğunluğunun, 1998 Yılı GSYİH serisine göre 2000 yılı ABD Doları fiyatlarıyla 2008 yılında 1998 yılındaki değere göre yüzde 0.24 oranında azaldığı, 2007 sonrası enerji verimliliği alanında yaşanan radikal dönüşüm hareketinin de etkisiyle bu azalış eğiliminin son yıllarda daha da arttığı gözle çarpılmaktadır. Öte yandan ülkemizin elektrik enerjisi yoğunluğunda, 1998 yılı GSYİH serisine göre 2000 yılı ABD Doları fiyatlarıyla 1998-2008 döneminde yıllık bazda yüzde 1.83’lük artış olduğu görülmektedir. Bu durum, bir anlamda elektrik enerjisi tüketimindeki artışın büyük kısmının üretim dışı harcamalardan kaynaklandığını ve enerji verimliliği ile ilgili tedbirlerin geliştirilmesinde elektrik enerjisi talebinin azaltılmasına yönelik çalışmalara önem verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.”

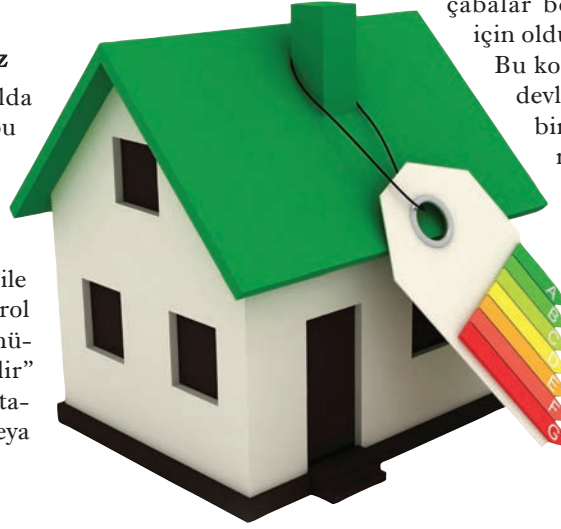
1998-2008 arası 10 yılda enerji yoğunluğunda hemen hemen hiçbir olumlu değişiklik olmamış, ama 2011-2023 arası 12 yılda yüzde 20’lik bir olumlu düşüş beklentisinden söz edilmektedir. Bu hedef bile bu belgenin ne kadar gerçeklikten uzak olduğunu, ülke gerçeğini bilmemekten öteye geçmediğini göstermektedir. Enerji iletim ve dağıtım hatlarında kayıp-kaçak oranı ortalama yüzde 17-18 civarlarında iken belgede, bu sorunun çözümüne, en azından gelişmiş ülkeler

ortalamasına indirilmesine yönelik bir somut hedef ve eylem planı bulunmamaktadır. Genel söylemlerle konu geçiştirilmektedir. Çünkü siyasal iktidar da bilmektedir ki özelleştirme sürecinde özellikle dağıtım şirketleri dağıtım hatlarının rehabilitasyonu gibi bir harcamayı yapmayacaktır.

Strateji Belgesi incelendiğinde ulaşılabilecek bir başka sonuç şudur; 1990'lı yılların ikinci yarısında başlayan enerji verimliliği kavramına yönelik çalışmalarda geçen 17 yıla rağmen hiçbir yere varılmamış, 2014-2015'lere kadar da varılması öngörülmektedir. Çünkü belgedeki eylemlerin uygulamaya geçilme tarihleri bile belgenin yayımlanmasından sonra 12 ay, 24 ay, 36 ay gibi zamanlara yayılmıştır. Bu anlamda bu belge ve bu belgede hedeflenenler hayal olmaktan öteye geçmeyip, "dostlar alışverişte görsün" anlayışının bire bir karşılığıdır. Bu yaklaşım, anlayış ve planlama ile değil 2023, 2071'de dahi bugün hedeflenenler, belgede yazılanlar gerçekleşemez.

Tasarruflu Ampulle Yol Alnamaz

2007-2012 arası kapsayan beş yılda enerji verimliliği uygulamaları ve bu uygulamalar sonucunda neler elde ettik? Bu soruya verilebilecek somut bir yanıt olduğunu düşünmüyorum. Yapılanlar o kadar minimal ölçüde uygulamalardır ki; 2010 itibarı ile yaklaşık 110 milyon Ton Eşdeğer Petrol (TEP) olan enerji tüketimimizde mühendislik deyimi ile "ihmal edilebilir" değerlere ulaşmaktadır. 10 milyon tasarruflu ampul (CFL) dağıtmakla, veya

üç-beş kamu binasını mantolamak ve enerji verimli binalar haline getirmekle, Enerji Verimliliği Danışmanlık şirketleri kurmakla bu hedefler gerçekleşemez.

Sorun yapısal bir sorun olup, çözüm bu konuda ne kadar istekli olduğunuz, nasıl bir irade ortaya koyduğunuz ve sonrasında da nasıl bir organizasyonel kurgu ile bu süreci nasıl yöneteceğinize ilişkin vereceğiniz doğru kararlardan geçmektedir. Şayet konuya yalnızca Avrupa Birliği müktesebatı boyutunda bakar ve bu mantıkla kurguyu yapar, altyapısını özerseniz, bilimsel bir değerlendirme yapmaksızın bir yol kat etmeniz mümkün değildir.

Enerji verimliliği uygulamalarına ilişkin toplumsal farkındalık yaratılması ile konutlar, sanayi, ulaşımda enerjinin etkin ve verimli kullanılması için aralarında TMMOB ve bağlı meslek odaları, sivil toplum örgütleri çaba göstermekte ve konuyu gündemlerinde tutmaktadır. Bu çabalar beklenen somut sonuçları almak için oldukça minimal düzeyde kalmaktadır.

Bu konu devlet kurgusu içerisinde ve bir devlet politikası olarak ele alınır, büyük bir inanmışlık algısı içerisinde çalışmalar organize edilip, uygulanırsa; doğru organizasyon, planlama ve yönetimle, gerçekçi ve doğru hedeflere hızla ulaşılabilir. Ama hedeflere ulaşmak için her şeyden önce siyasi bir kararlılık gerekir. Popülist ve günü kurtarma niteliğindeki herhangi bir karar ve uygulama asla sonucu olumluya çeviremeyecektir. ■

2012 ENERJİ VERİMLİLİĞİ DANIŞMA KURULU TOPLANDI

5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nda her yıl Kasım ayında düzenlenmesi öngörülen Danışma Kurulu toplantısı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü tarafından 30 Kasım 2012 tarihinde düzenlendi. 25 Şubat 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'ndeki eylemlere yönelik ilgili kurum/kuruluşlar, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen faaliyetlerin değerlendirilmesi gündemiyle yapılan toplantıya, belgede belirlenen eylemlerden sorumlu olan kurum ve kuruluş temsilcileri katıldı.

Toplantıda, Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nin yayımlanmasından bu yana sorumlu kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalar değerlendirildi. Strateji Belgesi'ndeki bazı eylemlerde mevzuat değişikliği için öngörülen sürelerin kısa olduğu dile getirildi.

Çalışma Grupları Oluşturulacak

Strateji belgesindeki her amaç için sorumlu ve işbirliği yapacak kuruluşların katılımıyla birer çalışma grubu oluşturulması ve çalışmaların bu gruplarca sürdürülmesi konusunda tüm katılımcılar tarafından görüş birliğine varıldı.